

Reguleringsmyndigheten for energi
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO
Norge

Dato: 01.07.2020
Vår referanse:
Deres referanse: 201904507

Hørings svar på rapport fra ekspertgruppe

En ekspertgruppe har arbeidet med en anbefaling til RME for hvordan driften av kraftnettet bør koordineres mellom TSO, regionale og lokale DSOer og relevante aktører i fremtiden. Ekspertgruppen leverte sin rapport 8. mai; «Fra brettet til det smarte nettet - Ansvar for driftskoordinering i kraftsystemet». RME ønsker innspill fra bransjen og Agder Energi Nett (AEN) vil med dette å gi våre kommentarer til rapporten.

Generelt

Generelt vil AEN si at det er meget positivt at OED/RME har tatt initiativet til en gjennomgang av den fremtidige driftskoordineringen av kraftnettet. Vi er inne i en tid med store omveltninger i vår bransje. Det er store endringer i måten samfunnet produserer og forbruker energi, som en del av å trekke verden i en mer klimanøytral retning. Det sier seg selv at disse driverne vil gi utfordringer for kraftbransjen. Konkret vises dette tydelig i forordningene som kommer fra EU på dette feltet, og som også Norge må forholde seg til.

Det er også bra at rapporten fra ekspertgruppen legges ut til høring. Det har vært en relativ liten gruppe med kun 4 fagpersoner pluss leder og det er viktig at hele bransjen har anledning til å gi innspill på disse viktige temaene.

Agder Energi Nett (AEN) har hatt en deltager i ekspertgruppen og har således allerede bidratt med våre erfaringer og anbefalinger. Vi synes rapporten i stor grad dekker de sentrale temaene rundt systemdriften. Videre balanserer den koordineringen mellom DSO og TSO på en god måte. AEN står bak rapporten slik den foreligger. Vi gir likevel et høringsinnspill til rapporten for å fremheve noen av temaene i rapporten.

Begreper

Begreper som benyttes i denne høringsuttalelsen:

Transmisjonsnett > 200 kV

Regionalt distribusjonsnett > 30 kV, < 200 kV

Lokalt distribusjonsnett > 1 kV, < 30 kV

TSO – Statnett, netteier og systemoperatør i transmisjonsnettet

DSO – netteier og systemoperatør i distribusjonsnettet

Sentrale punkter

Ansvar for eget nett – AEN støtter visjonen i rapporten. Vi mener det er riktig at netteier i størst mulig grad tar ansvaret for eget nett. «Den som har skoen på, vet best hvor den trykker». Netteier må ta nye systemdriftsoppgaver og få virkemidlene som disse oppgavene krever. DSOene må ta ansvar for kostnader knyttet til systemansvar i eget nett og få dekket kostnadene i inntektsrammereguleringen.

Incentiver – DSOene tilpasser seg i dag de signalene som blir gitt av myndighetene i de føringene som ligger i den økonomiske reguleringen. For at DSOene skal tørre å satse på ny kompetanse og økte ressurser på systemdriftsoppgaver, er det helt sentralt at de som aktivt tar nye oppgaver og økt ansvar ikke må straffes økonomisk overfor selskap som er «gratispassasjerer». Dette blir et spørsmål om hva som er ønskelig; aktive eller passive DSOer?

Generelle kommentarer på utvalgte tema

- Hvordan **flaskehals** skal håndteres kan være noe utfordrende. Utgangspunktet også her bør være at DSO tar ansvar for flaskehals som hovedsakelig skyldes begrensinger i eget nett, mens TSO har ansvaret for flaskehals som oppstår i transmisjonsnett. Snitt/flaskehals som består av komponenter på begge nettnivå må vurderes spesielt. Det viktigste er at det ikke er tvil om hvem som har ansvaret og at belastningen er synlig for alle parter. Den europeiske balanseplattformen MARI vil sette noen premisser for bruk av regulering og fleksibilitet. Men det er vanskelig å se for seg at et altovergripende system skal løse alt ned til den enkelte nettstasjon. På et sted vil det europeiske balansehandteringssystemet møte et mer lokalt fleksibilitetsmarkeder for ressurser i distribusjonsnett. Ulike system vil må kunne leve side ved side. En løsning kan være at DSOene sin balansehandtering skjer før MARI gjør sin håndtering like før driftstimen (altså at DSOs og TSOs håndtering er forskjøvet i tid). Viktig å være bevisst på at all flaskehalshåndtering etter hvert vil bli helautomatisk.
- AEN mener det er behov for **regionale kompetansesentre** for å håndtere den framtidige systemdriften i distribusjonsnett. For de mindre DSOene kan dette være en fordel på den måten at de vil være nærmere der koordineringen skjer, ved å forholde seg til en regional DSO som kjenner de lokale forholdene.
- **Informasjonstilgang** et helt sentralt punkt for en effektiv drift av nettet. Det bør opprettes en informasjonshub der all relevant info lastes ned og hentes opp avhengig av tilgangsrettigheter. Se også spørsmål 2 fra RME nedenfor. Nødvendig informasjon skal selvfølgelig tilføres både TSO og DSOene.
- **Nøytralitet** et annet viktig punkt. AEN mener at et selskap med funksjonelt- og selskapsmessig skille og med helt adskilte driftssentraler er «nøytralt nok». Videre er det viktig med intern bevissthet rundt nøytralitet. At vi er denne tilliten verdig må vi vise utad, fordi det til sist er våre kunder og medaktører som tar stilling til hvorvidt de oppfatter DSOen som nøytralt. Rapporten foreslår å utvikle en standardisert taushetserklæring med produsenter og andre aktører om at markedssensitive data holdes innenfor den relevante delen av nettselskapet. Dette er et godt forslag. Videre mener AEN at det er fullt ut mulig å ta hensyn til nettselskapets behov for nøytralitet, samtidig som vi er en del av et vertikalt integrert konsern. Dette handler om fokus, bevissthet og informasjon.

- Det er viktig at håndteringen av **KILE-risiko** endres, slik rapporten skisserer. Det må være slik at den som har ønsket revisjonen og bestemt koblingsbildet, også tar KILE-risikoen. I dag kan en DSO bli sittende med en svært stor konsekvens av et utfall fordi en annen aktør har tatt ut en komponent for revisjon. Med KILE-risiko plassert på ansvarlig aktør vil revisjonsplanleggingen effektiviseres. Det kan være enkelt å problematisere dette ved at det er vanskelig å finne «rettferdig» fordeling av KILE-kostnad. Her må ikke «det beste bli det godes fiende»! En sjablongmessig fordeling vil være bedre enn ingen fordeling.
- DSOene utfører allerede i dag mange **systemdriftsoppgaver**. Et eksempel er tilknytning av småkraft som er krevende både teknisk og ressursmessig. Revisjonskoordinering, systemvern og jordstrømskompensering er andre eksempler. Det bør være slik at de som utfører oppgavene og har kostnadene, også får inntektene for dette arbeidet. Videre må DSOene da også være rede for å ta sine rettmessige kostnader for flaskehalshåndtering og annen koordinering som utføres av andre, som en del av å ta ansvar for eget nett.
- På samme måte som at det bør være en sammenheng mellom oppgavene og inntekter, må det være samsvar mellom **ansvar og virkemidler**. Når det gjelder håndtering av spenning i det regionale nettet opplever AEN at vi har ansvaret for spenningen i hht. Fos, men ikke tilgang til de beste og mest kostnadseffektive virkemidlene.
- Ekspertgrupperapporten omtaler europeiske **nettkoder og Fos** i kapittel 4. Rapporten problematiserer i liten grad om nettkoder skal gjelde som forskrift side om side med de øvrige eksisterende forskrifter til Energiloven eller inkorporeres i forskriftene. AEN mener at det blir vanskelig for bransjen å forholde seg til både nettkoder og europeisk regelverk. Det er utfordrende å tolke og vurdere disse opp mot hverandre. Derfor bør de norske forskriftene tilpasses føringene som ligger i den europeiske reguleringen.

Tilleggsspørsmål fra RME

1. AEN mener de mest sentrale temaene er dekket i rapporten.
2. Tilgang til relevant informasjon (statiske-, realtids- og plandata) er helt avgjørende for en effektiv drift av kraftnettet. Dette gjelder nå ikke bare i distribusjonsnettet, men helt ned til sluttkunden. AEN mener at denne datautvekslingen bør skje mot en sentral datahub, slik at alle aktører kun trenger å forholde seg til ett datautvekslingspunkt. Her reguleres hva som er standard dataformat og hvem som skal ha tilgang til hvilke data. En slik datahub bør være driftet uavhengig av DSOene eller TSO, evt. i felleskap. Det er mulig at Digin-initiativet kan svare opp dette. Et slikt arbeid vil kreve deltagelse og engasjement fra DSOene.
3. På bakgrunn av den økte tilgangen på data og informasjon, åpner det seg helt nye muligheter for verktøy for datavisninger og dataanalyser. Nye verktøy bør kunne leveres av ulike leverandører, men de bør operere innenfor standarder som gjør at de kommuniserer med dagens verktøy. Utviklingen vil måtte skje i samarbeid med enkelte eller flere selskap med domenekunnskap.
4. AEN mener det bør bli enklere for nettselskap å samarbeide om felles driftskontrollsystem og enklere å kjøpe driftssentraltjenester fra andre. Dette vil være effektiviserende, samtidig som det er enkelt og relativt kjapt å få til. Det må legges til grunn avtaler som regulerer hvem som har ansvaret for hva.

5. Det er påkrevd for DSO å basere forholdet til andre aktører med avtaler, når de ikke har vedtakskompetanse, slik som TSO. Standardisering og felles utarbeidelse av «best practice» har bransjen gode erfaringer med fra arbeidet i REN (Rasjonell Elektrisk Nettvirksomhet) over mange år. Bransjeorganisasjonene vil også kunne ha en rolle her med å organisere dette arbeidet.
6. Her bør det være ulike tilnærminger avhengig av hvilke av de fem oppgavene som skal vurderes. Her er det noen lavt hengende frukter som er mindre kompliserte og som det er enklere å oppnå enighet om hvordan skal håndteres. Disse vil være relativt enkelt å organisere. Andre vil kreve større og lengre prosesser. Her må DSOene, TSO, NVE/RME, bransjeorganisasjonene bidra i fellesskap til å finne fram til de beste løsningene.

Oppsummert

AEN er positive til at det blir gjort en vurdering av hvordan systemdriftsoppgaver skal fordeles mellom DSO og TSO i fremtiden. Våre hovedinnspill går på at må ligge incentiver i reguleringen for DSOer til å ta på seg nye oppgaver og ansvar. Dette er et viktig at nettselskapene skal bli i stand til å være forberedt på det helelektrifiserte samfunnet og det grønne skiftet som vi står ved foten av nå.

Vi håper at våre innspill er konstruktive og nyttige i det videre arbeidet med å ferdigstille RMEs anbefaling til OED.

Med hilsen
Agder Energi Nett AS

Jan Erik Eldor

Adm. dir

jan.erik.eldor@ae.no

+47 38607608